

до рецесії, глобальний приріст у 2020 році коливатиметься між -1,5 - 0,5 відсотками, а відновлення починеться лише у другому кварталі 2021 року.

Отже, внаслідок пандемії постраждає не лише населення, а й світова економіка. Також експерти та аналітики поділилися на дві групи: оптимістів та песимістів. Одні стверджують, що світова економіка зазнає рецесії і на її відновлення знадобиться багато років. Інші ж вважають, що приріст ВВП незначно знизиться порівняно з минулим роком, але вже у 2021 році все нормалізується. В будь-якому разі в 2020 році очікується зниження економічної активності, але, залежно від розвитку ситуації з COVID-19 та заходів, які будуть застосовувати уряди країн, ще невідомо чи призведе це до рецесії. Загалом очікується спад до 2% в кращому випадку і до -1.5% - в гіршому.

Список використаних джерел:

1. Coronavirus COVID-19 Global Cases by the Center for Systems Science and Engineering (CSSE) at Johns Hopkins University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>.
2. BBC News [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/news/business-52000219>.
3. Аналіз Міжнародної консалтингової компанії McKinsey & Company 30.03.20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/covid-19-implications-for-business?cid=other-soc-twi-mip-mck-oth-2002--&sid=3174697293&linkId=83610049>.
4. Аналіз Міжнародної консалтингової компанії McKinsey & Company 19.03.20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/covid-19-implications-for-business>.

Галицька Е. В.

Професор кафедри фінансів, НаУКМА,

Донкоглова Н. А.

Науковий співробітник кафедри фінансів, НаУКМА

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мистецтво спілкування, вміння спілкуватись продуктивно і безконфліктно - найважливіші чинники та необхідні елементи культури людини. Спілкування та культура його використання - цю цінність для кожної людини і для суспільства в цілому. Насьогодні культура спілкування є одним із найважливіших складників професійної культури фахівця, який забезпечує його конкурентоспроможність на сучасному ринку праці, дозволяє розв'язувати проблеми, спираючись на уміння спілкуватись і співпрацювати з різними людьми.

Під культурою спілкування розуміємо наявні в суспільстві й житті людини форми творення спілкування, систематизацію та реалізацію його норм, способів та засобів відповідно до ієрархії цінностей та установок [4, с. 212]. Саме спілкування в педагогічному середовищі допомагає глибше розглядати міжособистісні взаємини, сприймати та розуміти співрозмовниками одне одного, їхню згуртованість чи конфліктність, уміння розбиратися в інших людях та адекватно відповідати на їх поведінку тощо.

Формування комунікативної культури студентів починається ще з шкільного віку. Вже з молодших класів вчителі сприяють виробленню у дітей комунікативних вмінь. Але дуже часто їх здобуття залежать не тільки від комунікативних здібностей, а й від доквілля. Це спостерігається і в закладах вищої освіти.

Проблеми підвищення культури спілкування є об'єктом вивчення багатьох наук: педагогіки, психології, соціології, культурології, лінгвістики. Розглядаються різні аспекти

спілкування викладачів зі студентами в процесі навчання та виховання, а також в середині студентського колективу. Авторами були проведені власні дослідження основних методів та прийомів впливу на співрозмовника в процесі спілкування [1]. Вибіркове обстеження студентів магістерської програми «Фінанси» НаУКМА засвідчили достатньо високий рівень культури спілкування викладачів с студентів. При цьому було виявлено необхідність підвищення рівня культури спілкування між самими студентами. Зокрема, респонденти акцентували увагу на необхідності:

- дотримання правил культури говоріння та культури слухання, оскільки це робить людину гарним співрозмовником, з акцентуванням уваги саме на умінні слухання;
- для підвищення культури мови слід опонувати засоби літературної мови, якими користуватись залежно від умов спілкування, мети та змісту мовлення;
- об'єднання «мови слова» та «мови тіла», тобто не тільки вміння передавати інформацію, грамотно висловлювати свої думки, ідеї, вести коректно спілкування, а й володіти і невербальними засобами комунікації (вираз обличчя, зацікавлений погляд, посмішка, пози, жести, інтонація, модуляція голосу тощо);
- не проявляти неповагу та зневагу до співрозмовника, оскільки це може викликати негативну реакцію й спровокувати суперечку і навіть конфлікт;
- прагнути ефективно взаємодіяти, урахувати інтереси один одного, уникати смислових і емоційних полюсів, не піддаватись маніпуляціям і також самим не використовувати наївність, довірливість та відкритість співрозмовника для маніпуляцій.

Для впевненої та ефективної роботи викладачів зі студентами необхідно спрямовувати зусилля викладачів на безперервну підтримку зворотного зв'язку до, під час і після процесу спілкування, приділяти увагу тому, щоб слухати і відповідати на питання студентів [3, с. 82].

З'ясовано, що тільки пізнання шляхом діалогу викладача зі студентом, студента зі студентом і, нарешті, шляхом внутрішнього діалогу студента із собою - є запорукою розв'язання проблемних питань у період навчання та у майбутній діяльності. Культура діалогу – це володіння вміннями і навичками діалогічної взаємодії у мотиваційній, пізнавальній, діяльнісній, почуттєвій і комунікативній сферах. Її формування у студентів має відбуватись регулярно й послідовно з використанням інтерактивних методів навчання, групової роботи, методів проблемного навчання та наявності зворотного зв'язку у спілкуванні викладачів зі студентами. Таким чином, в період навчання в університеті формується особистість студента, відбувається не тільки розвиток різних форм мислення, а й розкриваються його потенційні можливості, оскільки відбувається процес самоосвіти, самовиховання, самооцінки [2, с. 10].

Список використаних джерел:

1. Галицька Е. В. Основні методи та прийоми впливу на співрозмовника в процесі спілкування / Галицька Е. В., Донкоглова Н. А. // Наукові записки НаУКМА. Том 133. Економічні науки – С. 23–27.
2. Галицька Е. В. Роль «Ділової етики» у формуванні особистості студента / Е. В. Галицька, Н. А. Донкоглова // Наукові записки НаУКМА. – 2009. – Т. 94. – С. 10–13.
3. Федулова Л. І. Методика викладання економічних дисциплін [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Федулова ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування". - Миколаїв : Іліон, 2011. - 372 с.
4. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування : навч. посібник / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. – 3-тє вид, стереотип. – К. : Вікар, 2003. – 223 с.